RAPORT

Auditul mobilității pietonale

Intersecția bd. Dacia – Traian – Decebal, mun. Chișinău

Acest raport este elaborat de către Centrul pentru Drepturile Persoanelor cu Dizabilități, în cadrul proiectului Constituirea unui mecanism de participare a grupurilor cu mobilitate redusă în cadrul Primăriei mun. Chișinău, cu suportul financiar al Fundației Soros-Moldova/Departamentul Buna Guvernare și cofinanțat de IM Swedish Development Partner. Informațiile prezentate și concluziile emise de acest raport aparțin în exclusivitate autorilor și nu sunt împărtășite neapărat de Fundația Soros-Moldova sau de IM Swedish Development Partner.

.

INTRODUCERE

Raportul este realizat în rezultatul activității de evaluare a mobilității pietonale la intersecția bd. Dacia – bd. Traian – bd. Decebal din sectorul Botanica mun. Chișinăum, realizată pe data de 27 octombrie 2020.

Auditul mobilității pietonale este o inițiativă a Platformei civice ”Chișinăul accesibil pentru Toți” de evaluare a unor locuri importante din mun. Chișinău. Organizațiile membre ale Platformei își propun să monitorizeze zonele cu flux majorat de pietoni de pe teritoriul urbei: parcuri, scuaruri, bulevarde, intersecții etc. Prin Auditul mobilității pietonale, dorim să atragem atenția autorităților municipale la spațiile urbane de mare interes, care trebuie în primul rând să fie accesibile pentru pietoni. Pentru realizarea Autitului mobilității pietonale au fost selectate locațiile din oraș care ar trebui să fie accesibilizate în mod prioritar. Selectarea acestora a fost realizată prin suprapunerea următoarelor criterii:

- zone cu flux majorat de pietoni;

- noduri de transport;

- puncte de atracție în regiune (centre comerciale, instituții publice, zone de agrement etc.);

- solicitările cetățenilor.

Platforma ”Chișinăul, accesibil pentru toți” pledează ca toate suprafețele publice din oraș să corespundă standardelor tehnice și să poată fi folosite de toate persoanele, inclusiv de cei cu mobilitate redusă. Totuși, pentru că realizarea acestui obiectiv necesită alocarea resurselor financiare și poate dura în timp, considerăm că autoritățile locale trebuie să elaboreze un plan de acțiuni ce va include acțiunile prioritare și pașii care urmează a întreprinși în mod progresiv.

Auditul mobilității pietonale este o metodologie de evaluare a spațiului public elaborată de o organizație din SUA - AARP[1] și ajustată la experiența organizațiilor din Platforma ”Chișinăul, accesibil pentru toți”. Scopul activității este de a oferi grupurilor de comunități locale, cetățenilor posibilitatea de a evalua mobilitatea urbană a unei zone, prin observarea modului în care pietonii și șoferii folosesc o anumită stradă sau intersecție, înregistrarea informații despre această utilizare și apoi, trimiterea unor solicitări către administrația locală pentru schimbare.

[1] https://www.aarp.org/livable-communities/getting-around/info-2014/aarp-walk-audit-tool-kit.html

1. DESCRIEREA GENERALĂ A ZONEI

Intersecția bd. Dacia – bd. Traian – bd. Decebal se află în centrul sectorului Botanica. Zona respectivă este un obiect al spațiului public, de o înaltă prioritate pentru sectorul Botanica, dar și pentru tot municipiul.

1. Flux majorat de pietoni. Zona are un trafic foarte intens de persoane. Un studiu realizat în 2019 de Automobil Club Moldova indică că doar pe bul. Dacia la această intersecție circulă circa 13 300 automobile pe zi. Iar în mediu trecerile de pietoni din zona bd. Dacia sunt traversate de circa 2 500 de pietoni.

2. Nod de transport. Intersecția dată este o locație importantă de transbordare pentru transportul public municipal: rutele de troleibuz 2,8,17, 22, 30 și rutele de autobuz 5, 23, 33, 49, 65, precum și mai multe rute de microbuz. Acest traseu face legătura dintre cartierul Botanica și sectorul Centru, Aeroportul Internațional Chișinău, precum și dintre alte localități din partea de Est și Sud-Est a republicii.

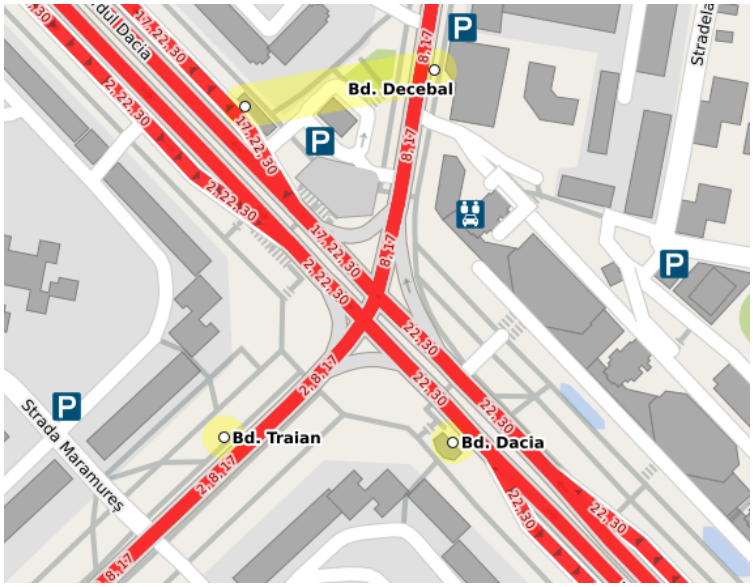

Zona reprezintă un nod de trasport

3. Puncte de atracție

În intersecția dată formează un mic centru al cartierului Botanica, aici fiind amplasate mai multe puncte de atracție și instituții publice. În regiune se găsesc centre comerciale și restaurante: ”McDonalds”, ”Plaza”, ”Budapest”, ”Elat”, ”Kaufland” etc. De asemenea sunt o serie de instituții publice Judecătoria Chișinău, sediul Botanica, grădinițe de copii nr. 40, 79, 171, 216, Liceele ”M.Eminescu” și ”D. Cantemir” etc.

4. Solicitările cetățenilor

Spațiul public din jurul intersecției este un puct de atracție pentru locatarii din regiune care se plimbă pe alee, în scuaruri, inclusiv pentru părinții cu copii mici. Pentru persoanele cu dizabilități și persoanele în etate locația este în mod deosebit importantă pentru că reprezintă o cale de acces spre centrele comerciale, instituțiile publice și stațiile de transport public urban.

2. INTERSECȚII ȘI TRECERI DE PIETONI

În locația supusă Auditului Mobilității pietonale sunt amplasate trei treceri de pietoni semaforizate și o trecere de pietoni subterană.

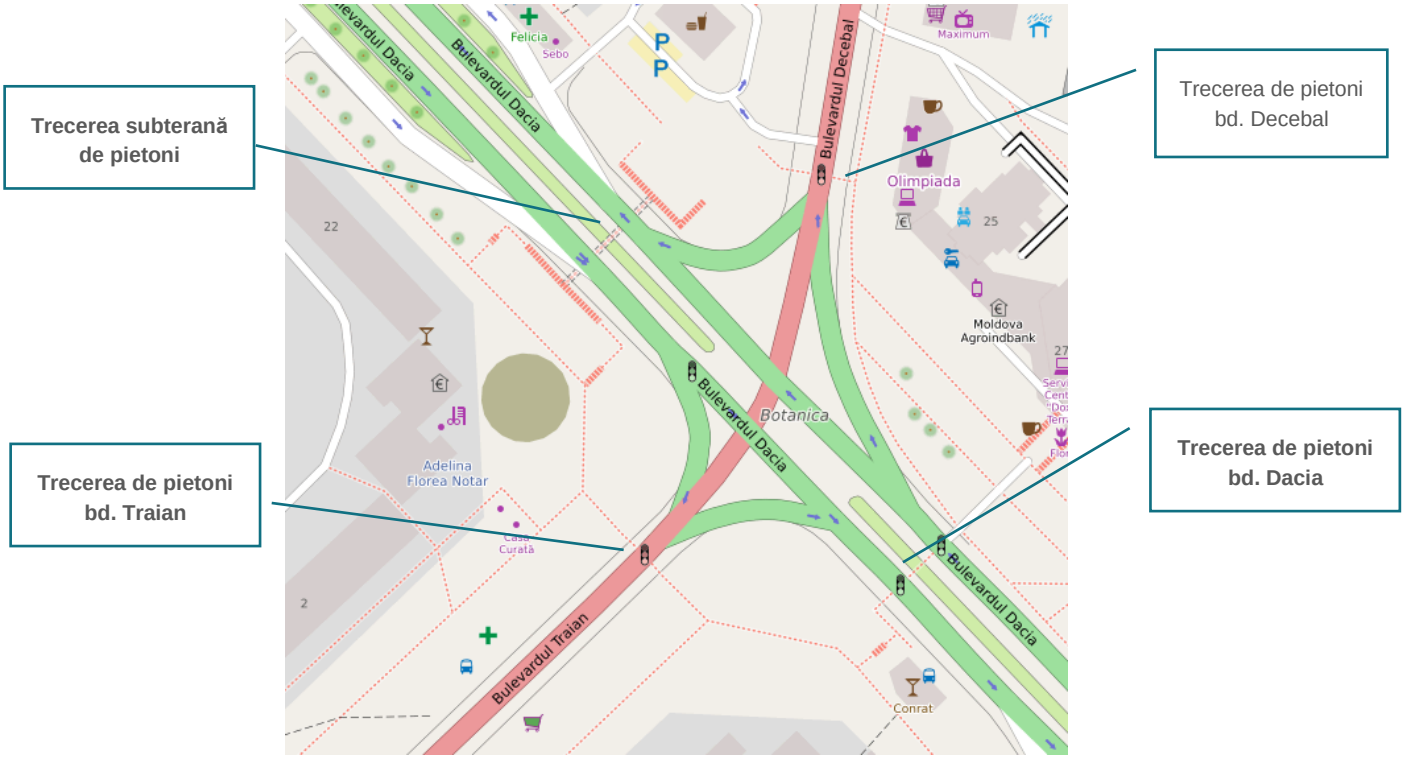

Trecerile de pietoni din intersecție

Trecerea de pietoni bd. Decebal

Trecerea dată nu a fost renovată în ultimii ani. Bordurile nu sunt coborâte, iar trotuarul în jurul trecerii este deteriorat. Astfel trecerea de pietoni este inaccesibilă pentru persoanele din GMR (grupuri cu mobilitate redusă). Trecerea nu este dotată cu semafor cu semnal sonor. Pe trotuarul dinspre CC ”Olimpiada” (Moldincombank) este amplasată o treaptă de 6 cm, care împiedică circulația pietonilor.

Trecerea de pietoni bd. Dacia

Trecerea semaforizată pe bd. Dacia este parțial accesibilă. Trecerea are o insuliță de siguranță pentru pietoni, rampe parțial accesibile. Trecerea nu este dotată cu semafor cu semnal sonor, deși este o intersecție cu trafic ridicat de mașini și pietoni. De asemenea lipsesc indicatoarele tactile pe căile pietonale. Este necesar repararea învelișului asfaltic, lărgirea și amenajarea rampelor conform normativelor în vigoare. Problema principală pentru utilizarea trecerii date, constă în inaccesibilitatea căilor scărilor și trotuarului din direcția bd. Traian. Acest fapt limitează esențial posibilitatea de a traversa bd. Dacia pentru părinții cu copii în cărucior și persoanele în scaun rulant. (A se vedea compartimentul 3. Trotuare și căi pietonale)

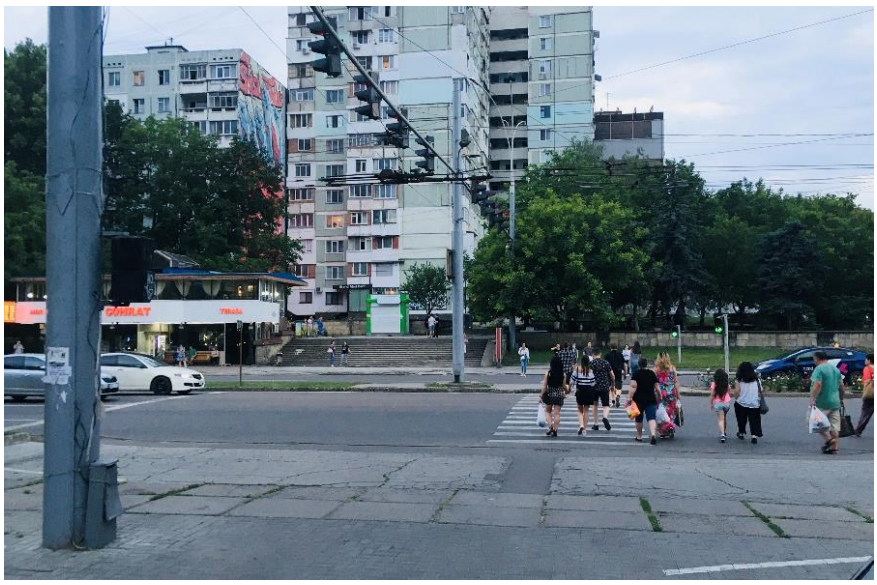

Trecerea de pietoni bd. Train

Bordurile la trecerea de pietoni și trotuarul în preajma trecerii au fost renovate și coborâte în 2019, odată cu reparația bd. Traian. Trecerea dată nu are pavaj tactil de avertizare care previne persoane cu deficiențe de vedere că intră pe carosabil. De asemenea semaforul nu este dotat cu semnal sonor.

Trecerea subterană de pietoni

Trecerea subterană este într-o stare avansată de degradare. Două dintre intrările în subterană sunt distruse și prezintă pericol pentru pietoni, în special pentru cei din GMR. În octombrie 2020 în presă au fost mediatizate situații de traumatizare gravă a pietonilor pe treptele alunecoase de pe această trecere. Trecerea nu este iluminată, este murdară și necesită reparații urgente.

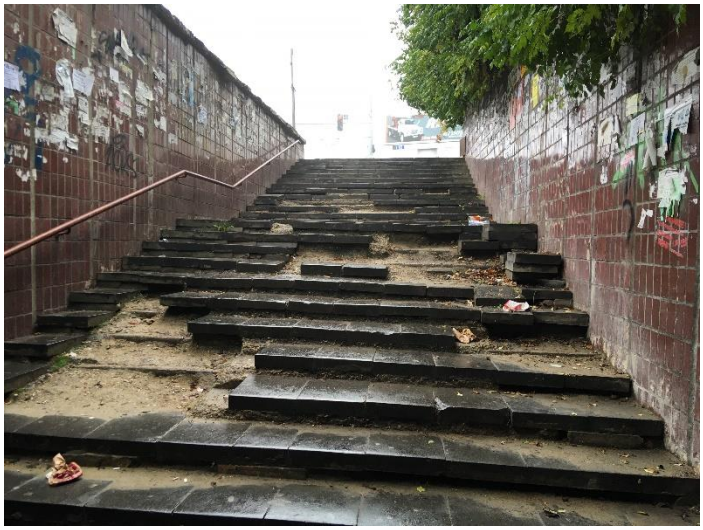

La renovarea trecerii de pietoni este necesar să se țină cont de necesitățile GMR, în special: o bună iluminare, suprafețe antiderapante, instalarea barelor de sprijin, treptelor cu contrast vizual, pavajului tactil de orientare și avertizare.

În ce privește accesul pentru utilizatorii de scaun rulante și cărucioare pentru copii, trebuie să menționăm că nu este admisă instalarea șinelor metalice, deoarece acestea sunt contrare reglementărilor tehnice naționale în construcții. De asemenea, conform NCM C.01.06 – 2014. ”Cerințe generale de securitate pentru obiectele de construcție la folosirea și accesibilitatea lor pentru persoanele cu dizabilități” rampele de acces în spații exterioare nu trebuie să depășească 8%. Soluția sub forma unei platforme orizontale de ridicare, prezentată în luna octombrie 2020 de Pretura Botanica în comun cu un partid politic, nu oferă garanții de accesibilitate în cadrul unei treceri subterane. Din experiența statelor vecine, Federația Rusă, Ucraina, Belarus, care au instalat astfel de platforme la trecerile subterane, ele în scurt timp nu mai funcționează sau sunt vandalizate.

3. TROTUARE ȘI CĂI PIETONALE

Trotuare

În cea mai mare parte, trotuarele din intersecție sunt într-o stare avansată de deteriorare. Denivelările și fisurile din trotuar fac extrem de dificilă deplasare pietonilor, în special a celor din GMR. Pe timp de ploaie gropile se umplu cu apă.

În zona scuarului din fața McDonalds, nu sunt coborâte bordurile la ieșirile de pe drumurile adiacente, bordura are 15 cm.

Scările de pe căile pietonale

În zona monitorizată găsim trei scări amplasate în căile pietonale:

1. **Scările din scuarul din fața restaurantului McDonalds.** Scările sunt deteriorate. Rampa improvizată nu este accesibilă și are un grad de înclinație mai mare de 8%. Lipsesc bare de suport laterale, pavaj tactil de avertizare la începutul scărilor și trepte marcate în culori contrastante.

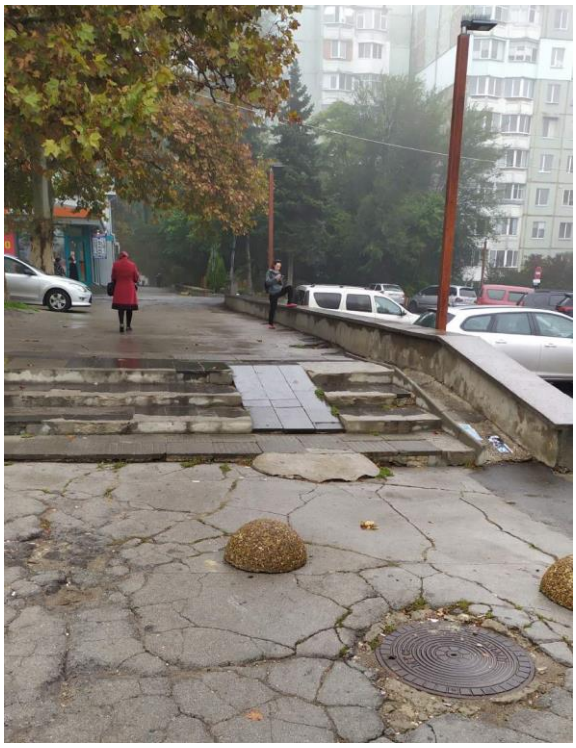

2. **Scările și rampa din preajma stației de transport pe bd. Dacia (direcția Aeroport).** Scările sunt deteriorate, nu au bare de suport laterale. Este necesară repararea acestora, amenajarea barelor laterale de sprijin, contrastului vizual a treptelor și pavajului tactil de avertizare. Rampa din parte bd. Traian este impracticabilă și periculoasă atât pentru persoanele cu dizabilități cât și pentru părinți cu copii în cărucior.

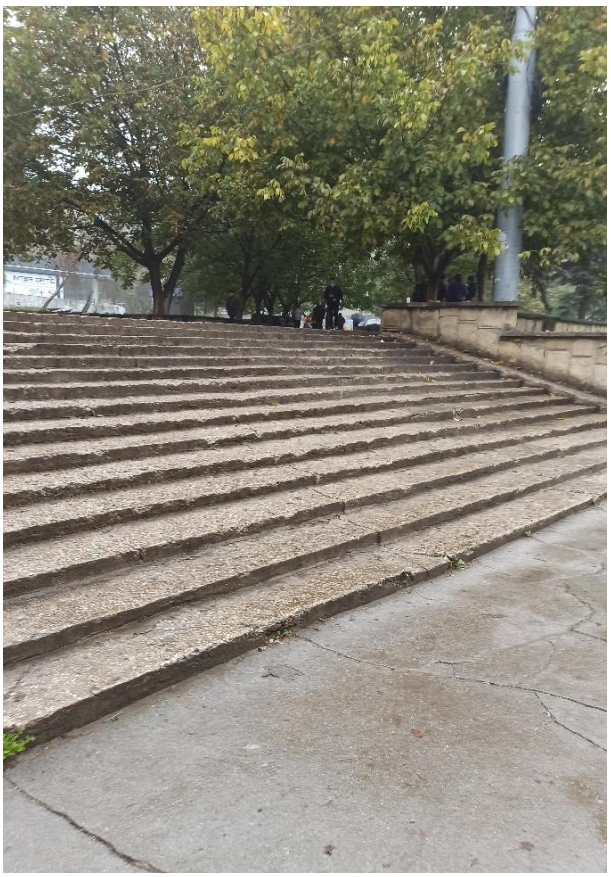

Pentru a trece de pe bd. Dacia spre bd. Traian evitând scările inaccesibile, părinții cu copii în cărucior și utilizatorii de scaun rulant sunt nevoiți să facă ocolire pe trotuarul de-a lungul carosabilului, dar aici sunt amplasați doi piloni chiar în mijlocul trotuarului. Pilonii fac inaccesibil și acest trotuar, deoarece există pericolul răsturnării scaunului rulant.

3. **Scările din fața oficiului ”ProCreditBank”/ intrarea în trecerea subterană din bd. Traian).** Scările sunt foarte deteriorate, prezintă pericol de accidentare. De asemenea pe acest sector lipsește o rampă de acces care ar dubla scările, contrar cerințelor reglementărilor naționale în construcții în domeniul accesibilității.

Automobile parcate

Pe toate trotuarele din jurul intersecției sunt parcate o foarte multe e automobile. Parcări improvizate sunt în scuarul din fața McDonalds, în fața centrului ”Olimpia”, în scuarul din fața ”ProCreditBank” (bd.Traian). Automobile sunt parcate haotic, nu sunt organizate locuri de parcare și nu este delimitat spațiul de parcare de spațiul pentru trotuare și căile pietonale

Obstacole pe căile pietonale

Mobilitate pietonală în intersecție examinată, în afară de automobile parcate, este limitată și de diverse obstacole: ghiveciuri pentru flori, semisfere, bolarzi etc. Aceste obstacole contravin cerințelor reglementărilor naționale în construcții, pt. 5.18- 5.19 din CP C.01.02:2018 ”Clădiri și construcții. Prevederi generale de proiectare cu asigurarea accesibilității pentru persoane cu dizabilități ”. Conform SM ISO 21542 – 2016 înălțimea minimă a obstacolelor în calea pietonală trebuie să fie de 100 cm, contrastul vizual de 30 LRV cu fundalul, să conțină elemente care previn accidentarea și permit detectarea cu bastonul alb. Obstacolele identificate în cadrul auditului, nu corespund acestor cerințe și deci sunt periculoase. Acestea pot cauza accidentarea persoanelor cu deficiențe de vedere precum și altor pietoni.

4. STAȚIILE DE TRANSPORT PUBLIC

În intersecție sunt amplasate patru stații de transport: două pe bd. Dacia (direcția Centru și direcția Aeroport), o stație pe bd. Traian (direcție str. Grenoble) și o stație pe bd. Decebal (direcția Centru).

Spațiul limitat stația de transport

În stațiile de transport nu este asigurat suficient spațiu pentru coborârea pietonilor. Pe ambele stații de pe bd. Dacia, pe trotuar este amplasată bordura la o mică distanță de carosabil. Din cauza bordurii nu este spațiu suficient pentru deschiderea rampei din autobuz/troleibuz și astfel se împiedică urcarea/coborârea persoanelor cu copii în cărucior și utilizatorilor de scaun rulant. De asemenea, din cauza bordurii, persoanele cu dizabilități în scaun rulant nu pot intra sub acoperișul stației de transport.

Bordurile din stație împiedică accesul în transportul public

La stația de pe bd. Decebal sunt amplasate bănci la o mică distanța de carosabil. În orele când stația este aglomerată băncile masive, amplasate între arborii stradali, împiedică accesul pietonilor în transport și creează pericol de accidentare.

Accesul în stație este împiedicat de arbori și mobilier stradal

În stația de pe bd. Traian (direcție Grenoble) din cauza bordurii de până la 18 cm., este împiedicat accesul pietonilor din GMR, sub acoperișul stației.

Bordura împiedică accesul sub acoperișul stație pentru persoanele în scaun rulant

La toate stațiile lipsește pavajul tactil, care ar ajuta la localizarea stației și ar avertiza apropiere de carosabil.

5. RECOMANDĂRI

În rezultatul evaluării, accesibilitate pietonală generală a interzecției bd. Dacia – Decebal – Traian a fost apreciată ca fiind foarte proastă. Deși pe alocuri este posibilă deplasarea pietonilor, zona are porțiuni de trotuar, scări totalmente inaccesibile pentru pietonii din GMR.

Echipa de evaluare a formulat următoarele recomandări pentru autoritățile municipale pentru a îmbunătăți mobilitatea pietonală a zonei, înclusiv pentru GMR .

Măsuri ne costisitoare

Pretura Botanica / Direcția Generală Locativ-Comunală și Amenajare

- Organizarea parcărilor, înlăturarea automobilelor din căile pietonale.
- Înlăturarea obstacolelor (ghiveciuri, bolarzi și alt mobilier stradal) din căile pietonale și în stațiile de transport public.
- Instalarea băncilor și locurilor de odihnă suplimentare în scuaruri.

Direcția Generală Transport Public și Căi de Comunicație/RTEC

- Strămutarea cu 1 metru, în afară trotuarului, a pilonului RTEC amplasat pe calea pietonală lângă trecerea de pietoni semaforizată bd.Dacia (a se vedea pag.10)

Măsuri ce au cost mediu sau înalt

Pretura Botanica / Direcția Locativ-Comunală și Amenajare

- Repararea treptelor și amenajarea rampelor pe scările din zona stației de transport public bd. Dacia (direcția Aeroport) și cele în zona trecerii subterane. Rampele trebuie să aibă o înclinație de maxim 8%, culoare contrastantă, suprafața antiderapandă, bare de suport pe ambele părți.
- Renovarea trotuarelor din perimetrul intersecției.
- Renovarea scuarului din fața restaurantului McDonalds.

Pretura Botanica / Direcția Generală Transport Public și Căi de Comunicație

- Renovarea trecerii subterane pe bd. Dacia.
- Repararea trotuarelor în perimetrul stațiilor de transport public, înlăturarea bordurilor existente pe trotuare.
- Coborârea bordurii la trecerea de pe bd. Decebal și renovarea, conform standardelor a rampelor la trecerea de pietoni pe bd. Dacia.
- Instalarea pavajului tactil la trecerile de pietoni.
- Înlăturarea bordurilor care împiedică accesul în stația pe bd. Dacia (direcția Centru), stația pe bd. Dacia (direcția Aeroport) și stația pe bd. Traian (direcție Grenoble).

Direcția Generală Transport Public și Căi de Comunicație / IM "Lumteh"

- Instalarea semafoarelor cu semnal sonor la trecerile de pietoni din această intersecție